

Tänuõnadega Meelis Kihulase vastselt ilmunud raamatule

Elo Liiv

Foto 1. Meelis Kihulane omavalmistatud esemetega. Eesti Rahva Muuseumi foto.

Eesti traditsioonilise puutöö tehniline ja kujunduslik mitmekülgus on hämmastav, kuid peamiselt oleme saanud neid esemeid imetleda muuseumiruumides. Õnneks on viimastel aastakümnetel leidunud inimesi, kes on võtnud selle valdkonna arendamise oma südameasjaks. Sarnane on olnud liikumine palkehite, väikekannelde, lõõtsa ja teiste rahvapillide või ka rahvuslike tekstiilesemete valmistamisega.

Kõik traditsiooniliste valdkondade edendajad on jõudnud varem või hiljem pärimuslikkuse ja eheduse püüdlustes teadmiseni, et ei piisa ainuüksi teadmisest, kuidas õmmelda, lõigata, ühendada või kaunistada – peaaegu pool tehtava õnnestumisest sõltub tooraine õigest valikust, selle varumisest ja hoiustamisest ning õigetest tööriistadest. Nii on Eesti karjamaadel paljunenud maalamba karjad, on kerkinud iga pere villa eraldi töötlevad villavabrikud, on tööd alustanud loodusvärvidega värvimise töökojad, meisterlikud sepad, kes valmistavad erisugusteks puutöödeks vajaminevaid kvaliteetseid tööriistu, ning puutöökojad, kes varuvad traditsioonilisel viisil puitmaterjale,

on tekkinud sidemed ülipeenete kudumisvarraste tarnijatega. Ühe valdkonna areng on loonud eeldused teiste valdkondade arenguks.

Viimast kahte või kolme aastakümnet võiksime nimetada ajajärguks, mil vaevu hingitsev ning unustuse hõlma vajuv rahvuslik käsitöö on taas teadvustatud, seda õpitakse ja antakse järgmistele põlvkondadele edasi.

Meelis Kihulane on üks selle ajastu täht, kes on valinud oma südameasjaks rahvusliku puutöö ühe kõige keerulisema valdkonna. Valdkonna, mis kõige enam sõltub kvaliteetsest materjalist ja selle varumisest ning palju enam oskustest kui töövahenditest – painutatud kerega esemete valmistamise. Mis veelgi parem, aastatepikkustest otsingutest ja kogemusest on kaante vahele saanud raamat.

Raamatuga käib kaasas ka mä lupulk, sest praktiliste töödega on ikka nii, et sõnadest jääb kõikide võtete kirjeldamise juures väheks – vaja on asju oma silmaga vaadata.

„Lauast painutatud karbid, lõhestatud lauakestest kokku seatud õllekanud või vaadid, õonestatud nõud, looduslikest vormidest valmistatud istmed või tööriistad – need esemed pole olnud enamasti rikkalikult kaunistatud, pigem on nende väärtuseks erinevate puuliikide omaduste osav kasutamine“ – nii ütleb Meelis oma raamatu avasõnades.

Arvan, et ma pole ainus, kes on alati tema tegemisi imetledes kõrvalt vaadanud, kuid pole söandanud ise proovida. Töövahendeid painutamise juures palju vaja ei lähe, piisab vaid noast ja kirvest, aga just see painutamine ja puidu õmblemine on tundunud üle mõistuse keeruline. Puudu on olnud ka ühest korralikust praktilisest käsiraamatust, mis juhataks läbi eri tööetappide kuni valmis esemeni ja vähendaks seda kättesaamatu aukartuse tunnet.

Nüüd on see raamat olemas ja huviline saab selgust nii puitpäritolu õmblusmaterjalide (pärnaniin, männi- või kuusejuured ning vahtrakisk) kui ka linnusulgede ettevalmistamises, et painutatud esemete kokkuõmblemine hästi õnnestuks. Raamat pakub selgeid kirjeldusi punumise ja õmblemise viisidest, puu koore eemaldamisest, töötlusest, puu lõhestamisest ja lõhestatud laua painutamisest ning lõpuosas annab ka juhiseid, kuidas valminud esemeid põletusraua või noaga kaunistada.

Olen näinud, kuidas Meelis töötab ja kui rahulik on seejuures tema meel, kuidas ta õpilasi puutöö kihuga nakatab. Ma ei tea, kas puude aeglane kasv ja nende lähedus on seda meditatiivset sisu või lähedust loonud või ongi meie seas inimesed, kes on justkui puutöö jaoks loodud. Sedasama lähedust ja lihtsust on suudetud edasi anda ka raamatu ilusa ja selge kujundusega. Mitte ühtegi üleliigset sõna. Ainult see vajalik, mis kutsub puutööga katsetama ja mis on töö õnnestumiseks oluline. Mul on hea meel, et meie seas elavad sellised ilusad ja oma valdkonda südamega edendavad inimesed. Painutatud keredega esemed on saanud uue eluvõimaluse ja hingamise.

Elo Liiv. Annika Haasi foto.

Elo Liiv (s 1971) on lõpetanud Eesti Kunstiakadeemia magistrikraadiga skulptuuri erialal ja õppinud antropoloogiat Tallinna Ülikoolis. Ta on tarbekunsti ja oskuskäsitöö riikliku õppekava (puukäsitöö eriala) ekspert ja aidanud välja töötada puukäsitöölise 3. ja 4. taseme kutsestandardit. Viimastel aastatel on ta olnud seotud valguskunsti ja arhitektuurse valgustuse edendamisega Eestis. Elo Liiv on osalenud edukalt paljudel näitustel ja tema käe all on valminud mitmed avaliku ruumi kunstiteosed.

To Kihulane and his book, with gratitude

Abstract

Estonian traditional woodwork varies widely in its technical and design aspects, but for recent generations this amazing wealth has been accessible only via museum displays. Fortunately, there are people who have dedicated themselves to bringing heritage crafts back to life. Sooner or later the practitioners of traditional crafts arrive at an understanding that technical knowledge is not enough: at least half the quality of the final result depends on finding suitable material to work with, and on how this material has been collected, stored, and prepared. The choice of good and appropriate tools is also key. As the author states in the introduction to this book, a good working knowledge of each tree species' wood characteristics is the basis for all subsequent work.

Estonian traditional crafts have undergone a revival during the past decades. Meelis Kihulane is one of the guiding stars of this process, being skilled at making bentwood objects, one of the most complex areas of traditional crafts. Even more importantly he has now completed a book. This book is accompanied with videos which, with their easy-to-follow instructions, provide information for each stage of the work process of a kind that could not be conveyed by merely verbal descriptions.

This enables his fans and followers to embark upon making their own bentwood objects, guided through the most difficult phases of the work by the master's peacefully narrated instructions. Some people may be more inclined to woodworking than others, but perhaps the trees themselves have taught master Kihulane such a meditative, yet very efficient, way of working and teaching.